

Štátna školská inšpekcia

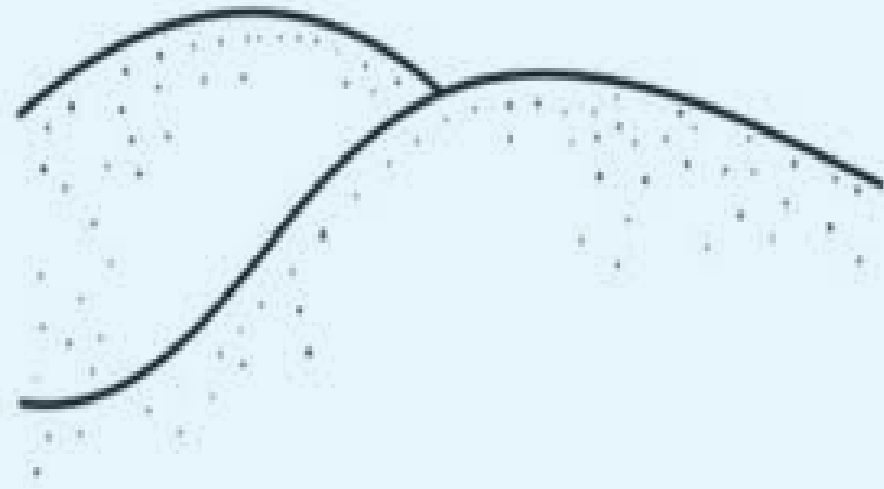
Grafomotorické predpoklady písania

Príprava detí MŠ na písanie v ZŠ – 5. časť

Nácvik grafických vzorov

BOD

- ☐ základ akéhokoľvek grafického záznamu
- ☐ neuvedomovaný, zautomatizovaný grafický pohyb

Význam hry s bodom spočíva v otláčaní grafického materiálu na ploche s dôrazom na intenzitu tlaku na grafický materiál – tzv. „odrážanie“ grafického nástroja od podložky.

☐ **motivácia** má rešpektovať zameranie učebného bloku, napr. dopoludňajšej VVČ

- mrholenie, sneženie, para, hmla, cukríky, zrnká kávy, semiačka, oriešky, práškový cukor, omrvinky, čerešne, hrozienka ap.

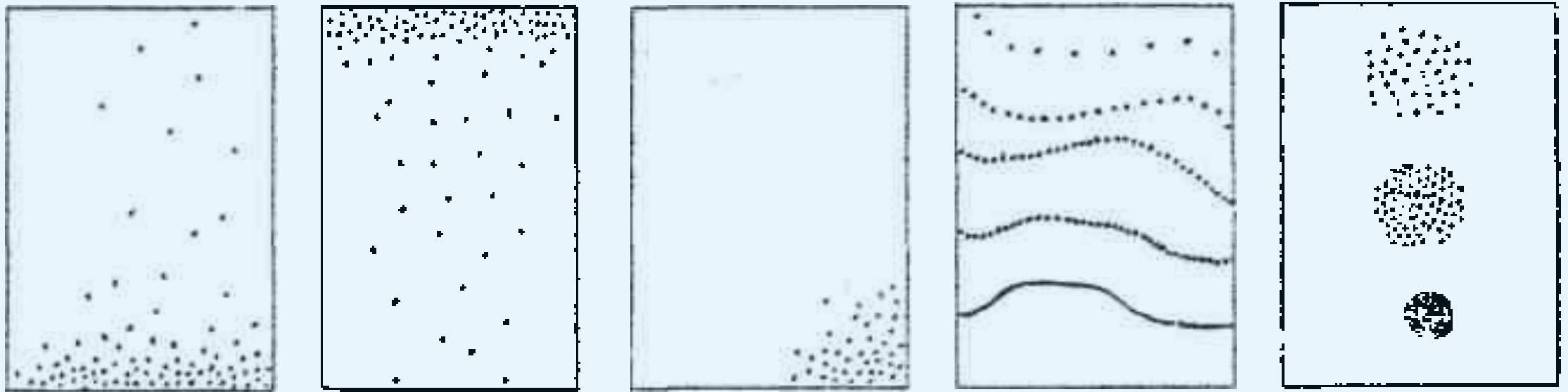
☐ **realizácia**

- napr. otláčanie kried namočených v mlieku, prsta vo farbe, štetca, korku, guľatých pečiatok, lega, kociek, pokrčenej handričky či papiera, mäkkého pastelu, ceruzky, uhlíka, výnimočne aj fixky

BOD – hra, experimentovanie

- ❑ rozptyl z centra – napr. slnko
- ❑ stúpanie hore – para ap.
- ❑ pád dolu – sneženie ap.
- ❑ záťaž v rohoch (vpravo dolu, vľavo dolu, vpravo hore, vľavo hore)
- ❑ rozptyl z rohov do priestoru plochy
- ❑ záťaž na hrane plochy (vľavo, vpravo, hore, dolu)
- ❑ rozptyl z hrany plochy do priestoru plochy
- ❑ vznik línie
- ❑ vznik plochy

Ukážky námetov pre hru, experimentovanie s bodom

VERTIKÁLNA LÍNIA

☐ grafický záznam vychádza z bodu, z pohybového zrýchlenia jeho záznamu

Dôležité je

- zvládnutie pohybu ruky zhora dolu
- zaznamenanie plnej/súvislej línie, prerušovanej línie či kombinovanej línie (súvislej s prerušovanou) v rôznej dĺžke
- zvládnutie zaznamenania vertikálnej línie vedenej v miernom ľavo-pravom aj pravo-ľavom sklone

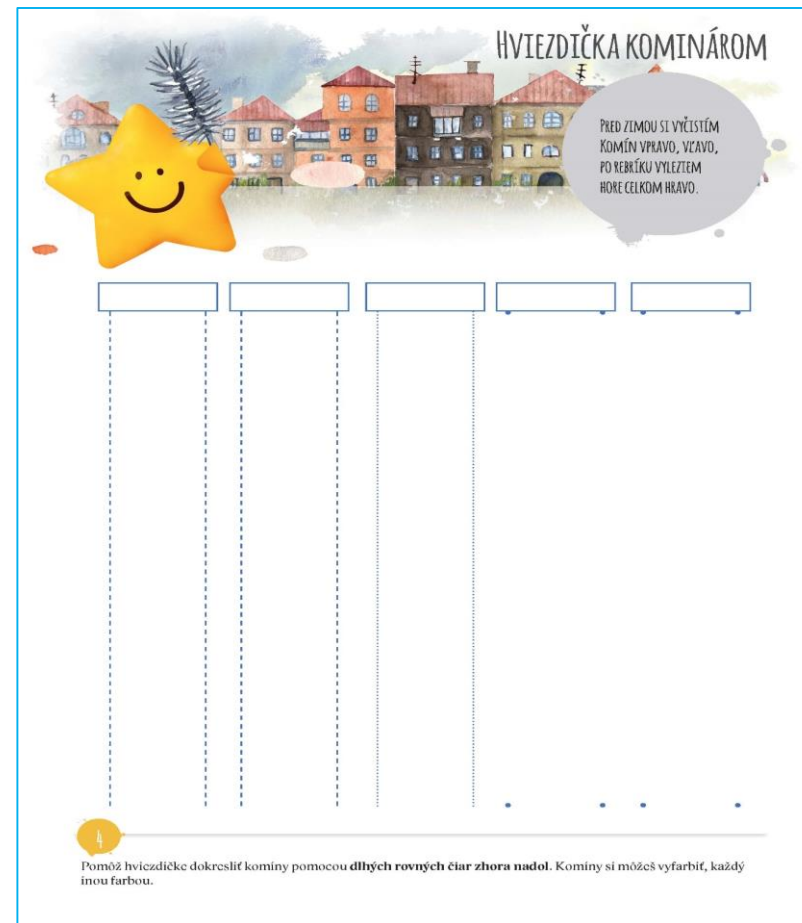
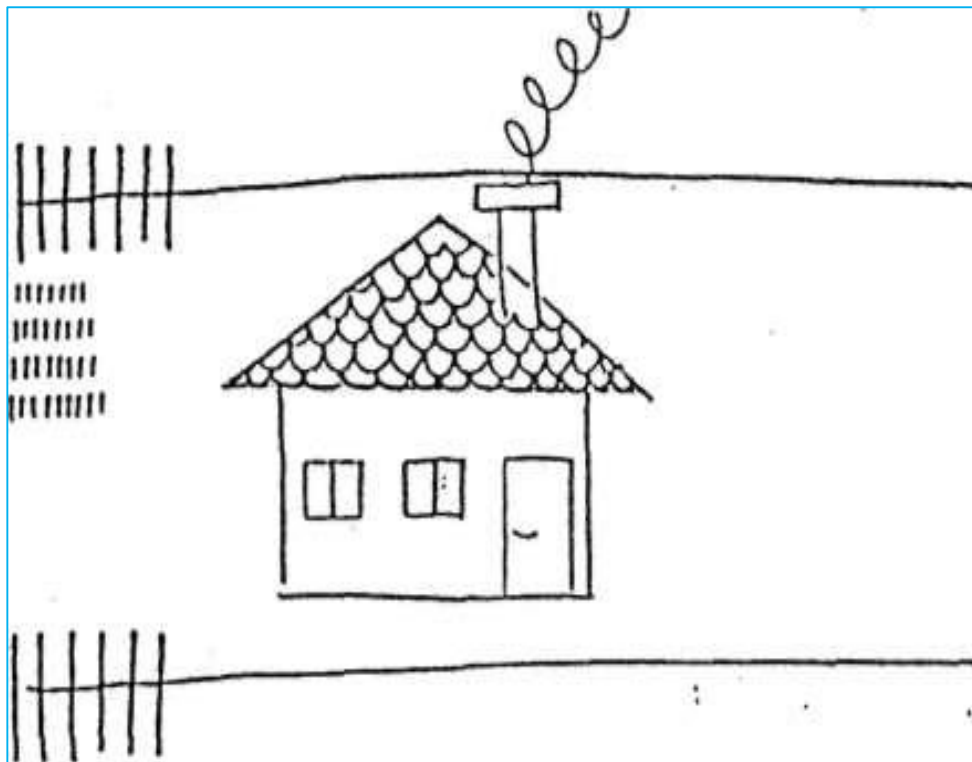
Význam nácviku vertikálnej línie spočíva v smere záznamu

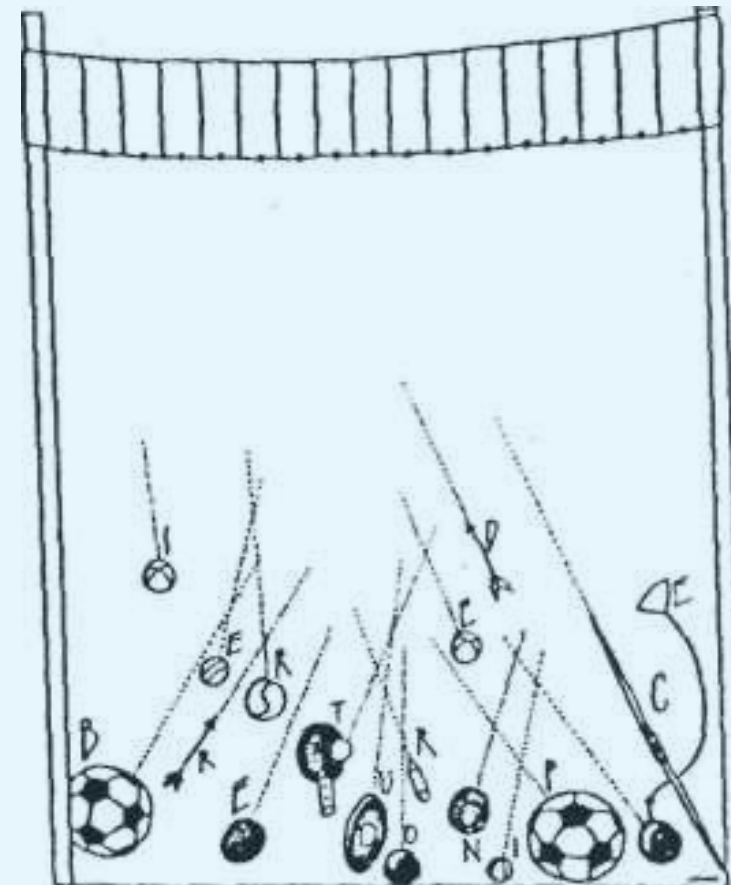
- **zdola hore**, nakoľko spodný okraj záznamovej plochy je východiskovým bodom pri samostatnej realizácii písania malých písmen (p, i, e, l, n, m ap.)
- **zhora dole** vzhľadom na východiskový bod zaznamenania veľkých písaných písmen (Z, I, L ap.)

□ dôraz je kladený na vhodnú motiváciu a symboliku vertikálnej línie

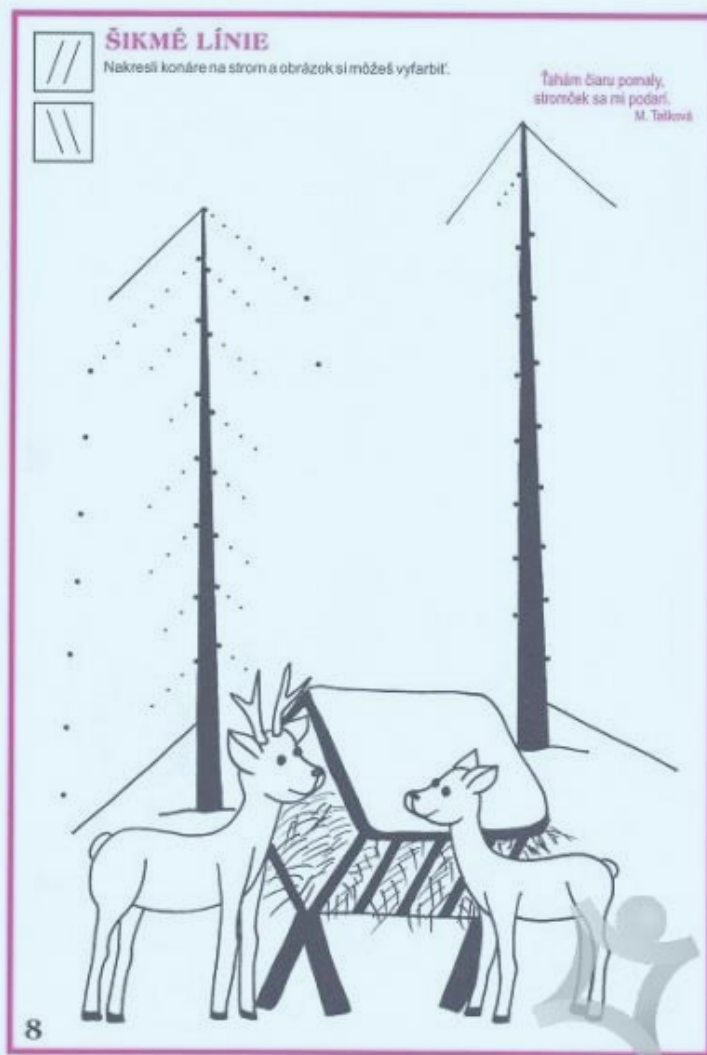
- dážď, sneženie, slnečné lúče, šípky, stromy, veže, hodinové ručičky, stebľá trávy, stonky kvetu, knihy v knižnici ap.

Ukážky námetov pre nácvik vertikálnej línie

Vădă, de la stânga la dreapta: A este la stânga, B este la dreapta, C este la dreapta, D este la stânga, E este la dreapta, F este la stânga, G este la dreapta, H este la stânga, I este la dreapta, J este la stânga, K este la dreapta, L este la stânga, M este la dreapta, N este la stânga, O este la dreapta, P este la stânga, Q este la dreapta, R este la stânga, S este la dreapta, T este la stânga, U este la dreapta, V este la stânga, W este la dreapta, X este la stânga, Y este la dreapta, Z este la stânga.

HORIZONTALNA LÍNIA

- ☐ grafický záznam vychádza z bodu

Dôležité je

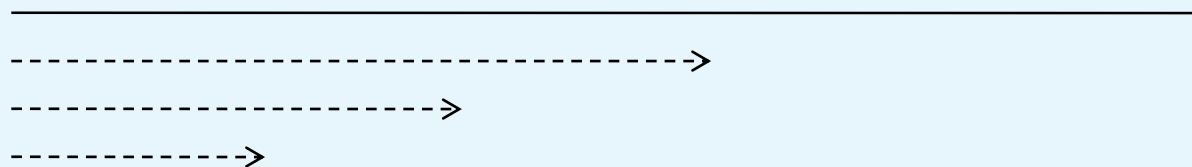
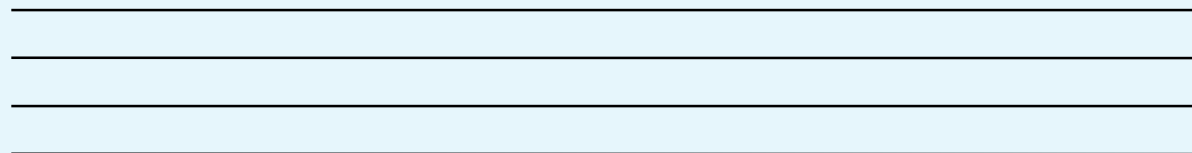
- zvládnutie pohybu ruky zľava doprava aj sprava doľava
- zaznamenanie plnej/súvislej línie, prerušovanej línie či kombinovanej línie (súvislej s prerušovanou) v rôznej dĺžke

- ❑ význam nácviku horizontálnej línie spočíva v smere jej vedenia (sprava-dol'ava, zľava-doprava)
 - náročný na zrakovú kontrolu pohybu ruky
 - vzhľadom na prípravu dieťaťa na písanie je dôležité vedenie línie zľava-doprava (v smere písania)

- ❑ dĺžka grafického záznamu horizontálnej línie je priamoúmerná vývojovým štádiám a tým aj rýchlemu unaveniu ruky a zraku dieťaťa

- ❑ dôraz je kladený na vhodnú motiváciu a symboliku horizontálnej línie
 - cesta/y, dosky, smer/mierenie lopty na kužely, špagety ap.

Ukážka námetu pre nácvik horizontálnej línie

KOMBINOVANÉ POHYBY

– spájanie vertikálnej a horizontálnej línie

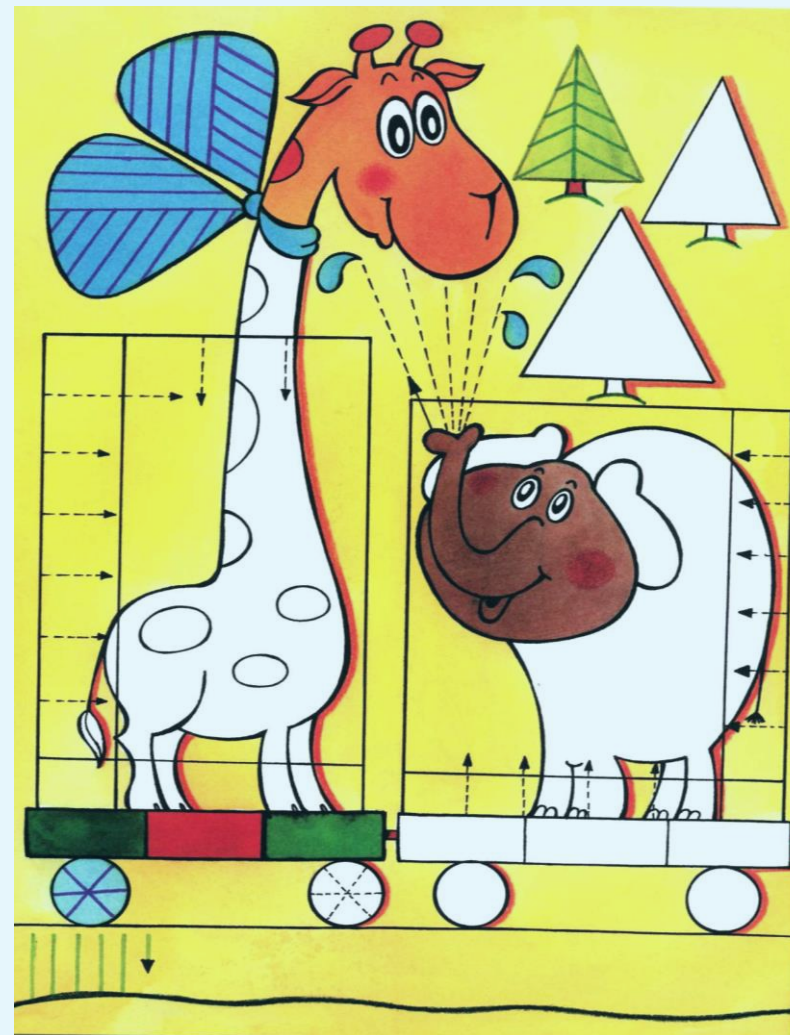
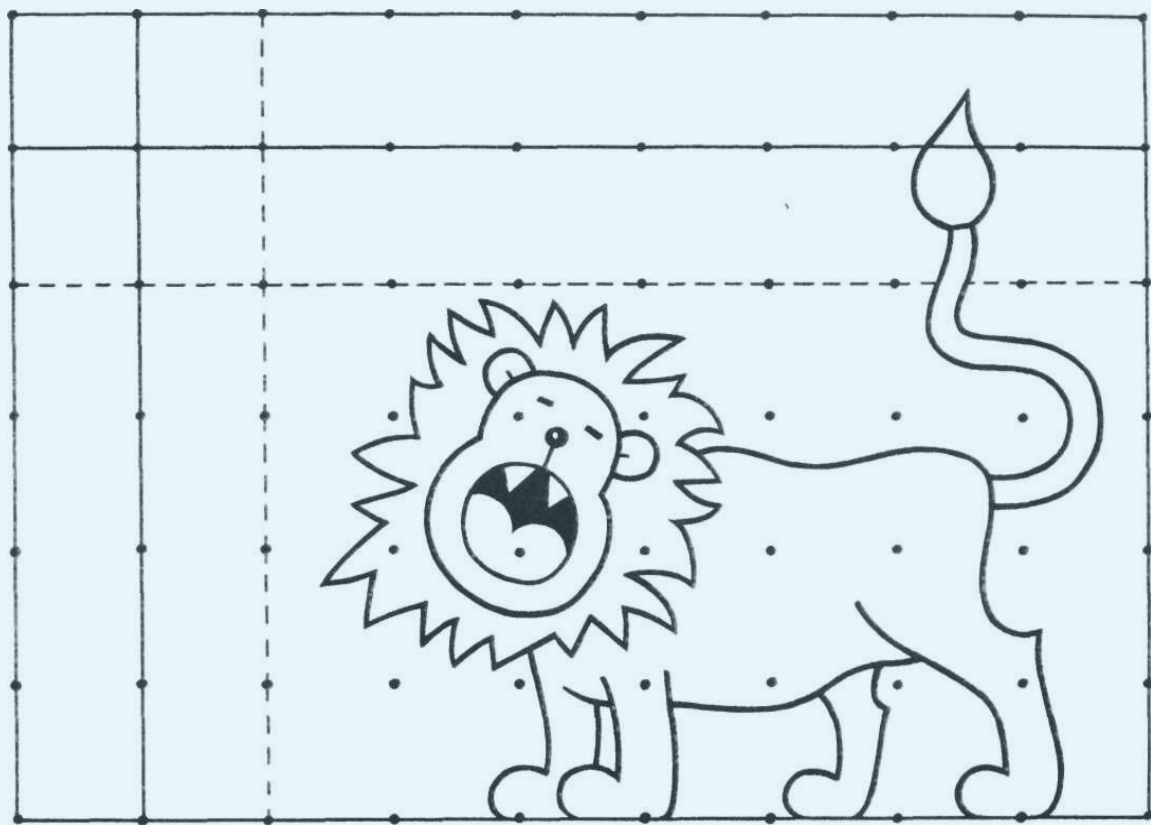
Hra s vertikálnou a horizontálnou líniou vychádza z ich spájania/kríženia s využitím rôznorodosti smeru pohybu ruky zľava doprava, sprava doľava a zhora dole, zdola hore.

Dôležité sú

- vhodná motivácia učiteľky a doplňujúca slovná výpoveď, komentár dieťaťa
- zvládnutie spájania rôzne dlhej horizontálnej a vertikálnej línie v mieste/bode ich spojenia (kríž, hviezda, geometrický tvar, roh, koľajnice, rebrík, plot, mriežka ap.)
- symbolické využitie kombinácie horizontálnej a vertikálnej línie (robot, vlak, dom ap.)

- ❑ spájanie/kríženie vertikálnej a horizontálnej línie je vhodné precvičovať s deťmi po ich priamej skúsenosti napr. exkurzii v kaderníctve, v obchode s potravinami, v železiarstve
- ❑ skúsenosť, zážitky detí je vhodné umocniť napr.
 - využitím akustických prostriedkov – nástroje Orffovho inštrumentára, ľudové drevené rytmické či hudobné nástroje, hrkálky (s pieskom, semiačkami, kamienkami ap.), hudobné nahrávky, hudobné nástroje
 - realizovaním pohybových, pohybovo-dramatických, pohybovo-hudobných krátkych celkov ap.

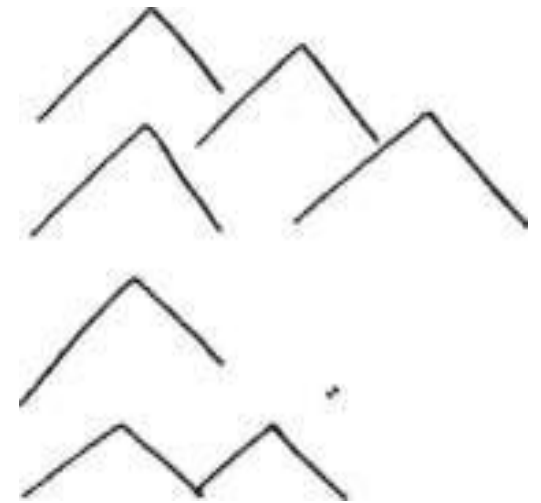
Ukážka námetu pre nácvik spájania vertikálnej a horizontálnej línie

LOMENÁ LÍNIA

☐ grafický záznam vychádza z bodu

- ☐ ovládanie vedenia lomenej línie je náročné z hľadiska
- vizuálnej orientácie dieťaťa na záznamovej ploche
 - uvoľnenia pohybu ruky dieťaťa
 - zachovania veľkosti a tvaru (výška, šírka, sklon) tzv. striešky
 - techniky zlomenia línie

Nácvik lomenej línie spočíva

- ☐ v schopnosti dieťaťa horizontálnu alebo zvislú líniu **ZLOMIŤ** spôsobom tzv. „ciky-caky“
- ☐ v ovládaní pohybu ruky (najmä) v smere zľava doprava (smere písania)

Dôležité sú

- zaznamenanie plnej/súvislej línie, prerušovanej línie či kombinovanej lomenej línie (súvislej s prerušovanou) v rôznej dĺžke a rôznom zoskupení tzv. striešok – horných, dolných
- vhodná motivácia – strecha, kopce, schody, zuby píl či krokodíla ap.

- ❑ vedenie/zaznamenanie lomenej línie je vhodné precvičovať na základe skúseností a zážitkov detí (hra s detskou žehličkou, prezeranie kníh a fotografií Vysokých Tatier, bábkové predstavenie, exkurzia v stolárskej dielni, zoologickej záhrade, jaskyni, na hospodárskom dvore, hrade ap.).
- ❑ umocnenie zážitkov detí je možné napr.
 - počúvaním hudobných nosičov (zvuky zvierat, stolárskej dielne, dopravy, piesne z bábkového predstavenia ap.)
 - uskutočnením improvizačno-dramatických krátkych celkov

Informačné zdroje

KOLÁČKOVÁ, J., UVÁČKOVÁ, I. 2007. *Predškolačik – Grafomotorika, 4 – 6 rokov*. Bratislava: Litera. s r. o., 2007.

MOCHŇACKÁ, D., ŽUPOVÁ, M. 2018. *Hravé kreslenie, 4 – 5 rokov*. Bratislava: Taktik, 2018.

UVÁČKOVÁ, I., VALACHOVÁ, D., DROPPOVÁ, G. 2009. *Metodika rozvíjania grafomotorických zručností detí v materských školách*. Bratislava: Orbis Pictus Istropolitana, 2009. ISBN 978-80-7158-967-9.

uvackova@ssiba.sk

